

OSMÁ GLOSA KE STOLETÉMU VÝROČÍ

aneb

výplatní otisky v rámci pošty PRAHA 04 (1946 – 1992)

SONDA

PRAHA 04

Adresa. Příčná 1/668, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Lokace některých subjektů

Na rybníčku, Spálená ulice, Žitná ulice, Na Můstku, Vodičkova ulice, Ječná ulice, Ve smečkách, Štěpánská ulice, Vladislavova ulice, Krakovská ulice aj. + přihrádky.

Charakter subjektů

Cestovní kanceláře, průmyslové podniky, pojišťovnictví, Vinářské závody, velkoobchod, tiskárny, státní správa, papírenský průmysl, svazy, výtvarnictví.

Počet otisků 57

Počet strojů neznámý údaj

Počet uživatelů 16

Soustavy

V této zóně se vyskytly tři soustavy výplatních strojů (odhad):

Postalia (30)

Francotyp (25)

Postalia – Junior (1)

Dvě soustavy na tom byly stejně, Postalia – Junior byla ojedinělou soustavou.

Rozlišení soustavy Francotyp - podtypy

FR 8 - 0 - 4m

FR 8 - 0 - 3m

FR 8h - 4m

FR 8h – 3m

FR 6 – 0 - 4m

Výplatní znaménko mělo několik tvarů – kosočtverec, malou hvězdičku, velkou a tancující.

Výplatní číslice měly několik druhů – oblé československé s haléřovou rozdílností, ale i stejné velikosti, hubené stejné velikosti. V jednom případě gotické (ve spojení s trojmístnou výplatní hodnotou).

Rozlišovací znaky, symboly a písmena

Jak u otisků Postalia, tak i u otisků Francotyp se vyskytly v denních razítkách (dolní mezikruží) různé symboly -tři šesticípé hvězdičky, křížky v kombinaci s písmeny „a“ a „b“, křížky a plné hvězdičky.

Denní razítka

Vyskytla se jen dvoukruhová denní razítka s můstky (různé síly – silné, slabé).

Číslice dat byl většinou arabské – i u měsíců, několik dat se vyskytlo s římskými číslicemi v údaji měsíců. U soustavy Postalia existovaly tečky za údaji dne a měsíce (ne vždy).

Výplatní razítka

Postalia – jedna velikost 26x31mm (Postalia – Junior 21 x 26 mm)

Francotyp – dvě velikosti 25x22 mm a 26x22 mm

Zaznamenaný menší tolerance.

Změny

I zde docházelo ke změnám z těchto důvodů:

1/ Stroj Francotyp nahrazen strojem Postalia (zastarání) – např. CKM, Česká státní pojistovna aj.

2/ Otisk změně z důvodů vsazení PSČ po roce 1973,

3/ Kombinace obou důvodů,

4/ Vsazení příležitostného textu (výročí, např. Česká státní pojišťovna).

Označení oprávněného uživatele

Většinou název a adresa vyjádřeny fádním textem. Text doplnila loga (Benzina, CKM, Průmysl papíru a celulózy, výtvarná řemesla apod.

Výjimečné otisky

U dvou otisků se zachovaly prvorepubliková označení po dlouhou dobu:

- logo soukromé firmy Eduarda Valach – kalendáře, obchodní papíry, ozdobnické zboží – dokonce z roku 12. 10. 1973 (!) pod názvem jiného subjektu – Obchodních papíren. Soukromá firma Eduard Valach byla znárodněna na základě zákona 114/1948Sb. Vyhláškou příslušného rezortního ministerstva č. 1254/1948 Ú.I. Rozhodné datum 27. 6. 1948.

- logo slepce se psem a svérázná adresa v obdélníku: P II 860 (připomínající 1. republiku)

- zachycené datum 20. 4. 1970 (!), původně Podpůrný spolek slepců, později Svaz českých invalidů.

Obě loga (kresby) se vymykají fádnosti formy socialistických písmen a textů.

Subjektem s velkým počtem strojů a otisků v rámci pošty Praha 04 byla Česká státní pojišťovna, dříve Státní pojišťovna.

Počet otisků v databázi dosáhl neuvěřitelného počtu 29 otisků, z toho byly tři příležitostné k výročí existence této pojišťovny či pojišťovnictví v českých zemích připomínající zejména (u různých subjektů - závodů):

1/ 1827 – 1977 150 let pojišťovnictví,

2/ 1958 – 1988 30 let pojišťovny.

Zmíněných 29 bylo v podatelkách různých závodů jednoho subjektu.

V této zóně se vyskytl i další příležitostný otisk - výročí Cestovní kanceláře mládeže.

Ještě jeden aspekt bych rád zmínil - do označení subjektů se postupně dostávaly reklamní a osvětové texty. Velkým mistrem byla Česká státní pojišťovna Státní pojišťovna. Po delší době....

Datumové číslice

V denním razítku se vyznačují velkou variabilitou, velikostí, tvarem, vzdáleností.